

Rapport Energiecoöperatie-route

Mini-warmtenetten Utrechtse pilots

Datum: april 2026

Inhoud

1. Inleiding.....	3
2. Het onderzoek	4
2.1 Onderzoeksvragen	4
2.2 Uitvoer van het onderzoek	4
2.3 Conclusies en aanbevelingen	6

1. Inleiding

Dit document maakt deel uit van een aantal documenten, waarbinnen de verschillende routes om mini-warmtenetten te organiseren beschreven worden. In totaal zijn drie routes vergeleken:

1. De Zelfbeheer-route, waarbinnen de op het mini-warmtenet aangeslotenen zelf (gezamenlijk) het mini-warmtenet bezitten, beheren en onderhouden;
2. De Energiecoöperatie-route, waarbinnen een energiecoöperatie of energiegemeenschap een rol als exploitant of beheerder van het lokale mini-warmtenet op zich neemt;
3. De Marktpartner-route, waarbij een externe marktpartij het mini-warmtenet realiseert en eventueel ook onderhoudt en exploiteert.

Voor optie 2, de route via energiecoöperaties heeft Energie van Utrecht nader onderzoek gedaan onder de lokale energiecoöperaties/-initiatieven in de gemeenten van de pilots (mits er een of meer coöperaties/initiatieven zijn in die gemeenten).

Voor dit onderzoek zijn de volgende partijen uitgenodigd:

- Duurzame Energiecoöperatie Zeist (DECZ)
- Energiecoöperatie Duurzame Vecht
- Coöperatie Buurtwarmte Houten (i.o.)
- Warmtestem Amersfoort
- Opgewekt Houten
- Duurzaam Kattenbroek
- Duurzaam Soesterkwartier
- Soester Energiecoöperatie (geen pilotgemeente, wel al ervaring met mini-warmtenetten).

Uiteindelijk hebben de volgende organisaties positief gereageerd op deelname:

- Duurzame Energiecoöperatie Zeist (DECZ)
- Energiecoöperatie Duurzame Vecht
- Coöperatie Buurtwarmte Houten (i.o.)
- Duurzaam Soesterkwartier
- Soester Energiecoöperatie.

2. Het onderzoek

2.1 Onderzoeksvragen

Binnen de coöperatieve organisatieroute zijn er drie onderzoeksvragen geformuleerd waar met behulp van de deelnemers een antwoord op moest worden gevonden.

Als er een rol voor (lokale) energiecoöperaties bij mini-warmtenetten is, welke zou dat kunnen zijn?

1. Is er een rol voor de coöperaties in het **hulp en voorlichting** van bewoners? Dus hulp bieden bij de zoektocht naar en het beoordelen van een mini-warmtenet als warmteoplossing.
2. Is er een rol van de coöperaties in het ondersteunen bij het **beheer** van de mini-warmtenetten?
3. Is er een rol voor de coöperaties op het gebied van de **“ESCO”**. Dit betekent dat de coöperaties de mini-warmtenetten (geheel of gedeeltelijk) in eigendom hebben en daarvoor maandelijks een vergoeding van de bewoners ontvangen.

2.2 Uitvoer van het onderzoek

In drie digitale sessies hebben de coöperaties gesproken over de vraagstukken. Deze sessies vonden plaats in juli, augustus en december 2025. Daarbij was Theo de Bruijn van Energie van Utrecht aanwezig om het gesprek te leiden.

In de eerste bijeenkomst werd snel duidelijk dat het begrip “mini-warmtenetten” voor de coöperaties nog volledig onbekend was. Dat betekent dat in eerste instantie duidelijk moest worden gemaakt wat een mini-warmtenet is en hoe de coöperatie daar een rol in zou kunnen nemen.

In de eerste sessie is de opzet en invulling van “mini-warmtenetten” toegelicht aan de deelnemers. Tevens zijn de eerste bevindingen en reacties benoemd. Gedurende de bijeenkomst werd duidelijk dat de reeds bestaande coöperaties veel tijd steken in bestaande opdrachten en werkzaamheden zoals de inzet van energiecoaches, verduurzamingsadviezen geven aan woningeigenaren, plannen (en exploitatie) van zonnedaken en de mogelijkheden voor windmolens onderzoeken. Het ondersteunen van bewoners rondom een mini-warmtenet hebben zij niet eerder gedaan.

Gedurende het gesprek werden een aantal zaken duidelijk:

- Onbekendheid met de materie maar vooral beperkte capaciteit zorgden voor een terughoudende opstelling. De kansen moesten nog gezien worden. Daarbij kwamen een aantal praktische aandachtspunten naar boven:
 - o Wanneer zouden de coöperaties de eerste hulpvragen mogen verwachten? Hoe snel gaan de mini-warmtenetten een vlucht nemen als een van de oplossingen in de warmte/energietransitie?
 - o Wanneer in het proces richting de keuze voor een mini-warmtenet, hebben de bewoners hulp nodig?
 - o Wat zou de hulp aan de bewoners in kunnen houden?
 - o Hoe weten bewoners dat ze bij de lokale energiecoöperaties terecht kunnen?
 - o Welke kosten (o.a. uren inzet) zijn met de hulpvraag gemoeid? En wie betaalt dat?
- Van de drie bovengenoemde rollen voorzag men vooral een voorlichtende rol voor de coöperaties. De rol van beheer was vooralsnog geen optie omdat het niet duidelijk was (en ook niet op korte tijd te verkrijgen) wat dit zou gaan betekenen.

De bevroegde coöperaties hadden de volgende vragen, verdeeld over de drie verschillende rollen:

Rol - Voorlichting

- Wanneer wordt de rol verwacht? – in de jaren?
- Wanneer wordt de rol verwacht in het proces? – welk moment in het proces?
- Welke informatie wordt er door de bewoners verwacht?
- Hoe zorg je voor de juiste basiskennis?
- Hoeveel beroep wordt er op de organisatie gedaan (capaciteitsvraagstuk)?
- Welk risico loop je m.b.t. aansprakelijkheid?
- Hoe borg je de kwaliteit van het werk en de mensen?
- Hoe gaan we betaald worden (door wie?)?

Rol - Beheer

- Hoe zien de beheerwerkzaamheden eruit?
- Wat moet je voor het beheer kunnen?
- Welk risico loop je als coöperaties bij beheer?
- Hoe borg je de langjarige verplichtingen m.b.t. continuïteit?
- Zijn er wettelijke kaders waar je aan moet voldoen?

Rol - ESCo

- Dit is erg kapitaalintensief (verhoudingsgewijs veel kapitaal t.o.v. arbeid) – wie zorgt voor de financiering?
- Welk financieel risico loop je als organisatie m.b.t.:
 - o Wanbetaling
 - o Schades
 - o Niet goed functioneren
- ESCo is een vorm van consumentenfinanciering – wat zijn de wettelijk vereisten?
- Is dit wel een kant waar je als coöperatie op wil gaan?

De coöperaties namen de informatie en de vele vragen die er leven mee terug hun eigen organisatie in.

2.3 Conclusies en aanbevelingen

In de volgende sessie werd bevestigd dat de route **ESCo** (rol 3) vooralsnog geen optie is. De argumenten daarvoor waren:

- risicovol door onbekendheid,
- te kapitaalintensief,
- de langjarige verplichtingen (30 jaar),
- de volledig nieuwe materie en de beperkte personele capaciteit en
- de mogelijk belemmerende wetgeving rondom consumentenfinanciering.

Vooraf het laatste punt blijkt een groot obstakel. Dit kan niet zomaar, maar ook de andere punten zorgen ervoor dat deze optie niet realistisch is.

Ook een rol in **beheer** (rol 2) lijkt niet realistisch. De argumenten daarbij zijn voor een deel vergelijkbaar met bovengenoemde argumenten:

- risicovol door onbekendheid,
- de langjarige verplichtingen (30 jaar),
- de volledig nieuwe materie en de beperkte personele capaciteit en
- geen inzicht in welke verplichtingen je nu op je neemt als coöperatie.

Deze barrières zorgen ervoor dat deze rol ook afvalt.

Rol 1, **hulp en voorlichting**, zou wel bij de coöperaties kunnen passen. Maar ook bij deze rol heeft men nog vragen. Veel coöperaties richten zich voornamelijk op één hoofdactiviteit. Pas als die afgerond is, of niet meer voldoende resultaat oplevert, richten ze zich op een andere activiteit.

Het onderwerp mini-warmtenetten is nog te onbekend voor de coöperaties. Daarnaast is deze rol een extra taak waarvoor extra capaciteit en/of geld nodig is. Vooral kleine coöperaties zullen deze extra taak niet zo makkelijk op kunnen pakken. Tevens is voldoende kennis over mini-warmtenetten noodzakelijk om de rol goed in te kunnen vullen. Ook moet deze kennis up-to-date worden gehouden.

Als er in de toekomst veel meer vraag komt naar mini-warmtenetten, dan willen coöperaties de rol van hulp en voorlichting wel overwegen. Ze moeten dan eerst veel kennis opdoen over mini-warmtenetten.

Coöperaties vragen zich ook af of er veel standaardisatie mogelijk is bij de mini-warmtenetten. Of is elk project weer heel anders, met lokale variabelen?

Een oplossing zou kunnen zijn dat één of meer personen van één coöperatie, van enkele coöperaties of van de koepelcoöperatie Energie van Utrecht, deze taak op zich neemt voor meerdere coöperaties. **Een loket** daarvoor oprichten.

Echter daar moet een betaling tegenover staan. Zijn hier budgetten voor beschikbaar? Daarnaast kan het werk alleen efficiënt uitgevoerd worden als er veel vraag naar hulp en voorlichting is. Dus er moeten dan veel mini-warmtenet projecten lopen of er moet veel behoefte zijn van bewoners om mini-warmtenet projecten op te starten. De gemeentes zouden (een deel van) de financiering kunnen regelen. Indien het heel complex is om voor deze rol financiering te regelen, dan is deze optie geen haalbare optie.